

HISTORIE, UMĚNÍ / HISTORY, ART

Jenštejnský dům na pozadí životních osudů jeho obyvatel, židovské rodiny Roubíčekových (příspěvek k novodobé historii jednoho z nejstarších a architektonicky nejceněnějších domů v Berouně)

Jenštejnský House viewed on the background of the life stories of its inhabitants, the Jewish Roubíček family (a contribution to the modern history of one of the oldest and architectonically most valuable houses in the town of Beroun)

Dana Hradilová¹

0. Abstract

The Jenštejnský House belongs to the oldest and architectonically most valuable houses in the town of Beroun. It was named after one of its builders, Jindřich Čížek of Jenštejn, a respected burgher of Beroun, who died in 1628. This paper describes the history of the Jewish Roubíček family, who owned the house from 1869. The ground floor of the house was used as a hardware store for more than 130 years. Today, the house hosts the Museum of the Czech Karst.

1. Úvod

Jenštejnský dům patří k historicky nejstarším a architektonicky nejceněnějším domům města Berouna. Stojí v historické zástavbě řadových domů v horní části berounského náměstí. Pojmenování získal podle přídomku svého stavebníka, významného berounského měšťana Jindřicha Čízky z Jenštejna, zemřelého v roce 1628. V roce 1770 obdržel při prvním číslování domů v Berouně č. p. 87, které mu zůstalo dodnes. Adresa se ale kvůli častému přejmenování berounského náměstí měnila několikrát. V současné době je majitelem domu Středočeský kraj a v prostorách domu č. p. 87 (a sousedního domu č. p. 88) sídlí Muzeum Českého krasu, jehož je Středočeský kraj také zřizovatelem. Dříve než se tento renesančně barokní architektonický skvost dostal po únorových událostech roku 1948 do rukou státu, vlastnila jej téměř 100 let židovská rodina Roubíčeků a jejich blízcí příbuzní (VÁVRA 1899, s. 421; TOŠNEROVÁ 2008, s. 124, 186; TOŠNEROVÁ 2002). Cílem tohoto příspěvku je shrnout novodobou historii Jenštejnského domu a s ní spojeného příběhu podnikatelské rodiny Roubíčeků, který se odvíjel na pozadí historických událostí 19. a 20. století.

2. Příchod první generace rodiny do Berouna

Židovská komunita města Berouna se rodila pozvolna po roce 1849, kdy březnová ústava umožnila židovskému obyvatelstvu stěhování do měst v rámci habsburské monarchie (PĚKNÝ 2001, s. 124–125). Roubíčkovi patřili k prvním židovským rodinám ve městě a pocházeli z nedalekých Koněprus, kde žili pod ochranou vrchnosti jako tzv. Schützjuden. Do této vsi se nastěhovali někdy na přelomu 18. a 19. století, v usedlosti č. p. 29 žil obchodník Israel Roubíček († 29. ledna 1834, Koněprusy), jeho žena Ludmila a synové Jáchym, Josef a Filip spolu se svými rodinami (SINE NOMINE 7, 8, 9; Soupis obyvatel 2003, s. 235).

Jako první se vydal do Berouna Josef Roubíček († 25. března 1882, Beroun), v červnu roku 1850 tu koupil od vdovy Agnes Steinové dům na náměstí č. p. 35, ve městě dále provozoval obchod se železářským zbožím (SINE NOMINE 11, 1). Jeho syno-

vec Hynek (též Ignatz) Roubíček (* 4. června 1834, Koněprusy; † 16. července 1897, Beroun) příslušel do Jarova (dnes městská část Berouna) a v roce 1861 se obrátil na berounské okresní hejtmanství s žádostí o vydání živnostenského oprávnění pro železářský obchod, který chtěl od ledna 1862 provozovat v Berouně v domě č. p. 35. V následujícím roce požádal Krajský obchodní soud v Praze o zapsání veřejné obchodní společnosti jednotlivce pod názvem Ig. Roubíček (SINE NOMINE 2). Na základě odevzdací listiny získal v roce 1869 do vlastnictví polovinu domu č. p. 87 v Berouně, o 7 let později mu bylo na základě odevzdací listiny vloženo do pozemkových knih vlastnické právo i k druhé polovině Jenštejnského domu. Do přízemí tohoto domu přestěhoval svoje železářství, z něhož v následujících letech vybudoval vyhlášený podnik. Poměrně dlouhou dobu byl svého druhu jediný v Berouně (SINE NOMINE 21). Protože patřil k velmi dobře situovaným berounským obyvatelům, rozhodl se požádat o udělení měšťanského práva, jeho žádost ale představitelé města Berouna zamítli (TOŠNEROVÁ 2008, s. 220).

3. Pivovar právovárečného měšťanstva v královském městě Berouně

Na konci 70. let nasměroval Roubíček svoje podnikatelské aktivity i do berounského pivovarnictví. Majitelé nově postaveného Pivovaru právovárečného měšťanstva v královském městě Berouně totiž hledali nástupce prvního nájemce a správce pivovaru Šebastiána Zachara. Židovský obchodník jejich požadavkům vyhovo- val a od 1. září 1878 mu pronajali pivovar na dobu 9 let za cenu 5 250 zl. (zlatých) ročně. Správní rada pivovaru ještě odsouhlasila každoroční částku 400 zl. na nezbytné opravy objektu (PAPÁČEK 1897, s. 47). V roce 1878 zažádal Roubíček hořovické okresní hejtmanství o vydání živnostenského oprávnění pro vaření piva a založil a nechal do obchodního rejstříku Krajského obchodního soudu v Praze zapsat firmu Ig. Roubíček, Dampfbierbräueri und Mälze- rei in Beraun (SINE NOMINE 2). Prodloužení pronájmu pivovaru se již ale neobešlo bez komplikací. Krátce před uplynutím nájemní smlouvy se totiž u majitelů pivovaru objevil František Noll, který jim nabídl až o třetinu vyšší částku za pronájem. Roubíček musel přistoupit na zvýšení ročního nájemného, které od této doby činilo 7 300 zl. ročně a dále slíbil platit 50 kr. (krejcarů) z každého hek-

¹ Muzeum Českého krasu, p. o., Husovo náměstí 87, Beroun 266 01; historik2@muzeum-beroun.cz

Český kras (Beroun), XXXIX (2013), 45–50, 8 obr.

© Muzeum Českého krasu, p. o., Beroun

ISSN 1211-1643

ISBN 978-80-87708-04-0

Obr. 1. Fotografie Jenštejského domu před rokem 1918, Muzeum Českého krasu, p. o.; Berounská sbírka MČK-BČK/002-05-07/163002, Podsbírka fotografie, filmy, videozáznamy a jiná media, f 3300.

Fig. 1. Photograph of the Jenštejský House before 1918. Collections of the Museum of the Czech Karst, Beroun.

tolitru převařeného přes 12 000 hl. Nicméně i za těchto podmínek se 18. září 1893 valná hromada usnesla, že po vypršení pronájmu převezme pivovar do vlastní správy. V září 1896 tak skončilo Roubíčkovu 18leté angažmá v berounském měšťanském pivovaru, který mělo jako místo narození uvedeno i několik jeho dětí (SINE NOMINE 7). Podíl v právovárečném pivovaru získaný patrně s koupí Jenštejského domu se v rodině dědil (PAPÁČEK 1897, s. 47–48; JÁKL 2004, s. 18–21).

V roce 1889 obdržel Roubíček hostinskou a výčepní koncesi, v nájmu vystídal několik berounských hostinců, například v domě č. p. 179 na plzeňském předměstí, v domech č. p. 38 a č. p. 67 v centru města. Od žádosti o pronájem hostince v domě č. p. 63 musel upustit, protože dle živnostenského zákoníku nesměl mít v pronájmu víc jak dva hostince v jedné lokalitě. Jako držitel koncese se automaticky stal členem místního Společenstva hostinských a výčepníků, musel též zaplatit příspěvek do berounské chudinské pokladny (SINE NOMINE 10).

4. Židovská náboženská obec Beroun

Po svém příchodu do Berouna se Roubíček začal zasazovat o založení židovské náboženské obce města, která se v roce 1880 starala o záležitosti 199 berounských Židů v oblasti náboženství, školství, kultury atd. Jako dlouholetý přednosta této obce se zasloužil například o vybudování židovské školy, synagogy nebo židovského hřbitova otevřeného v roce 1886. Stal se také zakládajícím členem berounského pohřebního bratrstva, kde se ocitl ve společnosti nejvýznamnějších Židů města a to majitelů textilní továrny Emila a Wilhelma Kubinzkých nebo ředitele této továrny Adolfa Helmana. Jako prvního pohřbili na berounském hřbitově Roubíčkovu 82letého strýce Josefa (SINE NOMINE 4, 5, 6).

5. Rodinné zázemí Hynka Roubíčka

Hynek Roubíček založil poměrně početnou rodinu, měl celkem 14 dětí. Z manželství s Kateřinou, rozenou Sternovou († 17. dubna 1890, Beroun) se narodila Emma, Augusta (* 1861, Beroun), František, Bedřiška (též Frída), Josefa, Emil, Otto, Rudolf (* 27. dubna 1871, Beroun, † 1. listopadu 1935, Beroun), Anna, Karolína (* 9. listopadu 1875), Milada (* 17. března 1877, Beroun), Antonie (* 10. října 1879, Beroun), Olga (* 28. prosince 1882, Beroun), Berta (* 14. února 1890, Beroun, † 16. března 1892, Beroun). Kateřina Roubíčková zemřela dva měsíce po narození dcery Berty ve věku

47 let. Roubíček se znovu oženil a to se Zdenkou Kohnovou, s níž měl syna Josefa Viktora (* 7. ledna 1896, Beroun; SINE NOMINE 7, 8, 9).

Nejstarší dcera Emma provdaná za Emila Picka žila ve Vídni, Augusta se provdala za obchodníka se železem ze Smíchova Adolfa Oberníka (* 1854), František Roubíček bydlel v Berouně, Bedřiška provdaná Steinerová žila v Dašicích u Pardubic, Josefa se provdala za Bohumila Suchého a žila v Praze, Emil Roubíček se stal úředníkem a přestěhoval se do Českých Budějovic, Otto Roubíček žil v americkém Denveru, Rudolf Roubíček zůstal v Berouně, Anna provdaná Zinnerová žila se svým manželem drážním zaměstnancem v rakouském Gloggnitz (Jižní dráha), Karolína uzavřela 15. prosince 1895 v Berouně sňatek s Alfrédem Weissbergem (* 24. července 1861) technickým úředníkem berounského cukrovaru. Milada se po úředním zplozetnění provdala za Leopolda Berglera a odstěhovala se do moravských Haňovic. Stejným úředním aktem prošla i Antonie, která si vzala majitele továrny obuvi z Kostelce nad Orlicí Jindřicha Süssermanna. Olga provdaná Singerová žila ve Vídni (SINE NOMINE 12).

6. Hynek Roubíček a jeho dědictví

V poslední vůli sepsané dne 17. května 1897 řešil Roubíček majetkoprávní, rodinné i obchodní záležitosti. Za univerzální dědičku movitého i nemovitého majetku určil svou manželku Zdenku Roubíčkovou. Z dědictví musela vyplatit 14 dědičských podílů manželovým dětem, vyplacenou částku ještě dobrovolně navýšila. Dle soupisu majetku pořízeného kvůli dědičkému řízení vlastnil Roubíček dům č. p. 87 na náměstí spolu s železářským obchodem a dům č. p. 181 na plzeňském předměstí. Dále poskytl několika fyzickým osobám půjčky v řádu tisíců, které měl zajištěny zástavním právem na nemovitostech v Cerhovicích, Hýskově, Vráži a Berouně. Sám splácel úvěr 38 000 zl. pražské pobočce Anglo-Österreichische Bank, peníze si půjčil i u nejbližších rodinných příslušníků. Hodnota Roubíčkovu dědictví dosahovala po odečtení dluhů 131 820 zl. Jako nástupce v rodinném obchodu zvolil syna Rudolfa, kterého krátce před smrtí jmenoval prokuristou společnosti (SINE NOMINE 12). V pozůstalostním soupisu majetku nebylo uvedeno jméno firmy Ig. Roubíček Dampfbierbrauerei und Mälzerei in Beraun, která v této době už nefungovala, ale formálně ještě existovala. O výmaz společnosti z obchodního rejstříku Krajského obchodního soudu požádala až v roce 1898 vdova Zdenka Roubíčková (SINE NOMINE 2).

V závěti určil Roubíček i poručníky svých nezletilých dětí. Nejmladšímu ročnímu synovi Josefu Viktorovi vybral manželčina bratra Josefa Gustava Kohna, vlastníka komisionářského obchodu v Praze a vlastníka firmy J. G. Kohn. Nezletilé děti z prvního manželství Miladu, Antonii a Olgu měl právně zastupovat jeho zeť Adolf Oberník, kterého o několik let později nahradil další zeť Alfréd Weissberger. Hynek Roubíček zemřel 16. července 1897 v 62 letech na infarkt. Pohřeb se konal na berounském židovském hřbitově 19. července 1897 (SINE NOMINE 12).

7. V rodinném podnikání pokračuje Zdenka Roubíčková a její nevlastní syn Rudolf

Zdenka Roubíčková přežila svého manžela pouze o 7 let, zemřela nečekaně v 51 letech 10. srpna 1904 v německém Kolbergu. Do pozůstalostního řízení se přihlásily Zdenčiny nevlastní děti Emma Pícková, Augusta Oberníková, Bedřiška Steinerová, Emil Roubíček, Otto Roubíček, Rudolf Roubíček, Anna Zinnerová, Karolína Weissbergrová, Antonie Süssermannová, nezletilá Olga Roubíčková a jediné vlastní dítě nezletilý Josef Viktor Roubíček. Nárok na dědictví měly i děti po zemřelé nevlastní dceři Josefíně nezletilá Mar-

Obr. 2. Manželé Roubíčkovi před altánem na zahradě Jenštejnského domu, 18. června 1934, originál fotografie v majetku rodiny Blechovy.

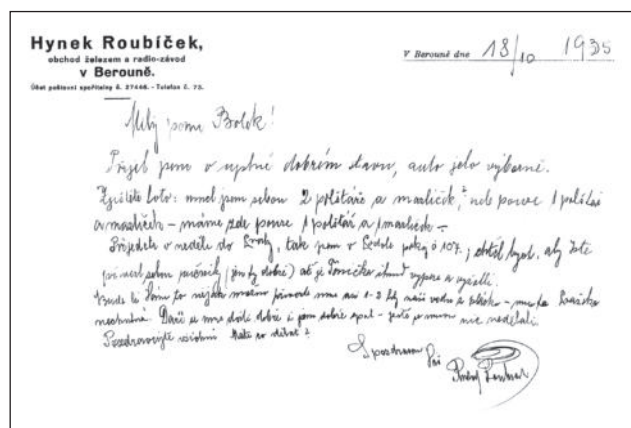
Fig. 2. Husband and wife Roubíček in front of the gazebo in the garden of the Jenštejnský House in 1934.

kéta a Rudolf Suchý. Účastníci se mezi sebou dohodli, že rodinného jmění se ujme po vyplacení dědických podílů Rudolf Roubíček. Pouze dům č.p. 138 na pražském předměstí, který získala Roubíčková po udělení příklepu dne 7. srpna 1899, přijala z dědictví po zaplacení knihovně zajištěných pohledávek berounského úvěrního ústavu (3 000 K) Karolína Weissbergrová. Na domě č.p. 181 na plzeňském předměstí měla vdova zástavní právo na pohledávku 10 000 K (SINE NOMINE 12).

Josef Viktor Roubíček byl v době úmrtí své matky teprve osmiletý, a proto si jej vzal k sobě na výchovu strýc a zároveň poručník Josef Gustav Kohn. Vystudoval obchodní akademii a až do svého odvelení na frontu 1. světové války pracoval v jedné pražské záslatelské firmě. Na sklonku roku 1918 se v rodině postaral o velký rozruch, protože požádal o soudní zploletění kvůli plánovanému sňatku s o několik let starší vdovou (zletilost byla v této době až od 24 let). V této době již žil a pracoval ve Vídni. V celé záležitosti se dokonce obrátil na Zemský soud v Praze, ten ale jeho žádost zamítl (SINE NOMINE 12). Rudolf Roubíček se oženil v Praze v roce 1900 s berounskou rodačkou Kamilou Neumannovou (*17. června 1880, Beroun), dcerou Leopolda Neumanna, majitele domu č.p. 35 v Berouně a Marie, rozené Reinischové z Tetína. Věnem mu přinesla 20 000 K v hotovosti, které nechal její manžel zajistit zástavním právem na domě č.p. 87. Takřka třicetileté manželství zůstalo bezdětné (SINE NOMINE 13, 19).

8. Soumrak rodiny Roubíčkových

Po smrti nevlastní matky pokračoval Rudolf Roubíček ve vedení obchodu se železem a jinými kovy, železářským a kuchyňským zbožím. Na počátku 30. let rozšířil nabídku o prodej radiopřijímačů značky Philips. Tuto skutečnost prezentoval v tištěných reklamách jako První radiozávod v Berouně (SINE NOMINE 18). Obchodoval s předními výrobci železářského zboží v českých zemích a velmi pečlivě sledoval nové výrobky na trhu. Železářský obchod byl v roce 1897 při pořizování soupisu majetku pro pozůstalostní řízení oceněn na 50 000 zl., v roce 1935 leželo na skladě zboží za 259 447 K, pokladní hotovost činila 21 622 K, nábytek a zařízení měly hodnotu přes 8 000 K. Roubíček také investoval do cenných papírů, 10 000 K poskytl na tzv. půjčku práce kryjící státní rozpočtový schodek během hospodářské krize ve 30. letech. Vlastnil také členské podíly u Úvěrního ústavu v Berouně (SINE NOMINE 13). I Rudolf Roubíček se zapojil do dění v židovské náboženské obci

Obr. 3. Dopis Rudolfa Roubíčka, odeslaný z podolského sanatoria, 18. října 1935, Muzeum Českého krasu, p.o.; Berounská sbírka MČK-BČK/002-05-07/163002, Podsbírka historická p.č. 389/2013.

Fig. 3. A letter sent by Rudolf Roubíček from the sanatorium in Prague–Podolí in 1935.

v Berouně, staral se o vedení matriky a byl rovněž členem pohřebního bratrstva. Zemřel 1. listopadu 1935 v sanatoriu v pražském Podolí, kde byl hospitalizován pár měsíců před svou smrtí na rakovinu. Jen za poslední půlrok života si vyžádala léčba onemocnění léky za skoro 6 000 K, MUDr. Karel Klein si za půlroční lékařskou péči vyúčtoval 3 000 K, náklady za pobyt v podolském sanatoriu se vyšplhaly přes 3 000 K. Pohřeb se konal 3. listopadu 1935 na berounském židovském hřbitově a zúčastnilo se ho nečekané množství účastníků (SINE NOMINE 13): „*Zemřel ušlechtilý člověk. V neděli 3. listopadu konal se pohřeb známého a oblíbeného obchodníka železem, pana Rudolfa Roubíčka. Na israelitském hřbitově berounském sešlo se nečekané množství účastníků, aby vzdali čest památce muže, který se příkladným životem zasloužil o rozšíření a upevnění svého mravního postavení mezi námi. Roubíček byl jedním z nejbohatších patriarchů v našem městě, ale nikoho neomračoval svým bohatstvím. Choval se jako jeden z nejmenších. Kde mohl a kde byl požádán, přispíval, častokrát neznám, anonymně svou hřívnou k ulevení bídě a strasti. Vedl prostičký život filosofa, jemuž bylo jediným potěšením udivovat svůj personál úžasnou místní pamětí, starati se o rozhojnění rozsáhlých skladů a mítí přehled o všem, co se dělo v jeho závodě. Jeho personál sám vyjadřoval se o něm, že si nemůže přát lepšího šéfa. Toť zjev opravdu vzácný! Česká naše společnost počítala Rudolfa Roubíčka mezi své nejpříjemnější a nejroztomilejší členy. Roubíček dovedl vyslechnouti vtip, narážku, ironii, ale neodplácel zlé zlym. Pousmál se a odpouštěl. Prof. Nepferman dobře charakterizoval nad rakví na hřbitově jeho povahu. Byl jedním z těch, na něž se nezapomíná, jedním z těch, kteří svým životem daleko odrážejí nespravedlivou hanu a potupu. Již na jejich jméno a na čest kmene vrhá sverpá doba a zahraniční bludná agitace. R. Roubíček má význam i jako český žid. Člen mnohých vlasten. korporací, účastnil se zvláště pilně v obchodním gremiu a zde přispíval svými radami a zkušenostmi k vyrovnání nejednoho konfliktu.*“ (citováno podle SINE NOMINE 17)

Kamila Roubíčková měla majetkoprávní záležitosti vyřešené prostřednictvím dědičné smlouvy a vzájemného testamentu uzavřeného 15. října 1935. Papírově dosahovala hodnota dědictví 902 591 K 98h, skoro polovinu ale tvořily nedobytné pohledávky u odběratelů (SINE NOMINE 13). Zatímco změna ve vlastnictví zděděných nemovitostí proběhla na jaře následujícího roku, s vyřízením přepsání firmy čekala až do listopadu 1939, do této doby provozovala obchod vdovským právem. Za silících protizidovských

Obr. 4. Fotografie Josefa Bolka (vpravo) u vchodu do Roubíčkovy železářství, 1933, originál fotografie v majetku rodiny Blechovy.

Fig. 4. A photograph of Josef Bolek (right) at the entrance to the Roubíček hardware store, 1933.

represí stihla v dubnu 1940 celou záležitost vyřešit. I s přiznáním židovské účasti na tomto podniku, k čemuž byla vyzvána německými úřady. V této době ležela na kladenském oberlandrátu žádost o převzetí velkoobchodu podaná stávajícím obchodním vedoucím Roubíčkovy železářství Josefem Bolkem (SINE NOMINE 1).

O pár měsíců později zabavily německé úřady na základě nařízení říšského protektora pro Čechy a Moravu o židovském majetku ze dne 8. prosince 1939 Kamile Roubíčkové veškerý movitý a nemovitý majetek. Ten dostala do správy Zentralstelle für jüdische Auswanderung in Prag (tzv. židovský vystěhovalecký fond). K vedení železářského obchodu jmenoval kladenský oberlandrát 10. října 1940 treuhänder Nicolaus nobile de Tartagliu, který v zastoupení podepsal 26. října 1942 prodej železářství Hermannu Wenigovi z Hýskova a Emilu Reissovi z Králova Dvora. Prodejní cena společnosti činila 406 000 K, částka měla být ve dvou splátkách poukázána na účet židovského vystěhovaleckého fondu v Eskomptní bance v Praze. Původně se nově vzniklá veřejná obchodní společnost měla jmenovat: Hermann Wenig und Co., vormal Ig. Roubíček. Eisenwarenhandlung in Beraun. Německé úřady ale neschválily použití židovského jména v názvu. Až do konce 2. světové války tak fungovala pod názvem Hermann Wenig und Co., Eisenwarenhandlung in Beraun. Noví majitelé se řízení společnosti dlouho nevěnovali, protože je odveleli na frontu (SINE NOMINE 1).

V červenci 1941 byla Kamila Roubíčková internována ve Vráži v domě č. p. 212, kam se uchýlila i její sestra Berta Arnsteinová. Od sud je přes sběrný tábor v Kladně transportovaly do vyhlazovacího tábora v Lublinu, kde obě zahynuly. Jako datum úmrtí stanovily pozdější úřady u obou 23. října 1942. S velkou pravděpodobností skončili ve vyhlazovacích táborech i další příslušníci rodiny Roubíčkových (SINE NOMINE 16).

9. Pokračovatelem rodinného podnikání Georg Charles Kent

Po skončení válečného konfliktu fungovalo železářství až do vyřešení majetkoprávních vztahů pod národní správou, do jejíhož čela jmenovalo MNV Beroun Josefa Bolka. Ještě v roce 1946 vyzval ONV Beroun národního správce, aby zajistil změnu názvu firmy Hermann Wenig und Co., Eisenwarenhandlung in Beraun, protože pod tímto nebyla v obchodních kruzích známa. Původně navrhované jméno společnosti Hynek Roubíček u pražského Krajského obchodního soudu neprošlo, proto se vrátili k původnímu názvu

Ig. Roubíček (SINE NOMINE 1). Opuštěného majetku po Kamile Roubíčkové se ujal její prasynovec Jiří Klein (* 20. března 1921, Praha), inženýr ve výzkumném oddělení American Can Co. v Maywood ve státě Illinois. Před nacismem se zachránil emigrací do USA, kde přijal jméno Georg Charles Kent, cestou naturalizace získal i americké občanství. Jeho otcem byl MUDr. Karel Klein (* 2. března 1890, Chrudim), matkou Anna (* 5. června 1892, Votice), rozená Arnsteinová. Její matka Berta Arnsteinová rozená Neumannová (* 24. dubna 1873, Koněprusy) byla sestrou Kamily Roubíčkové. Ministerstvo sociální péče v dohodě s ministerstvem vnitra a financí vyhovělo jeho žádosti o restituci majetku a zrušilo majetkové právo židovského vystěhovaleckého fondu na dům č. p. 87 (dle pozemkových knih dům č. p. 87 a na stav. parcele 168, zahrada č. 43/3, dům č. p. 87 b na stav. parcele 163). MNV Beroun rozhodl o zrušení národní správy železářského obchodu (SINE NOMINE 1, 19).

Kent se ale do Československa nemínil vrátit, nicméně měl zájem o zděděný majetek pečovat. K vyřizování veškeré úřední agendy zplnomocnil svého otce MUDr. Karla Kleina, ten v zastoupení sepsal i společenskou smlouvu, protože jeho syn přijal nabídku ke spoluúčasti ve veřejné obchodní společnosti Ig. Roubíček, s níž přišli tehdejší zaměstnanci železářského obchodu Josef Bolek a Karel Konipásek. Kent vložil do společnosti jako vstupní kapitál zděděný obchod se zbožím, pohledávkami a zařízením. Dle pořizovacího soupisu z roku 1947 vše v hodnotě 1 261 638 Kč. Jeho společníci se účastnili bez finančního podílu, zavázali se ale k odbornému vedení obchodu (SINE NOMINE 1, 19).

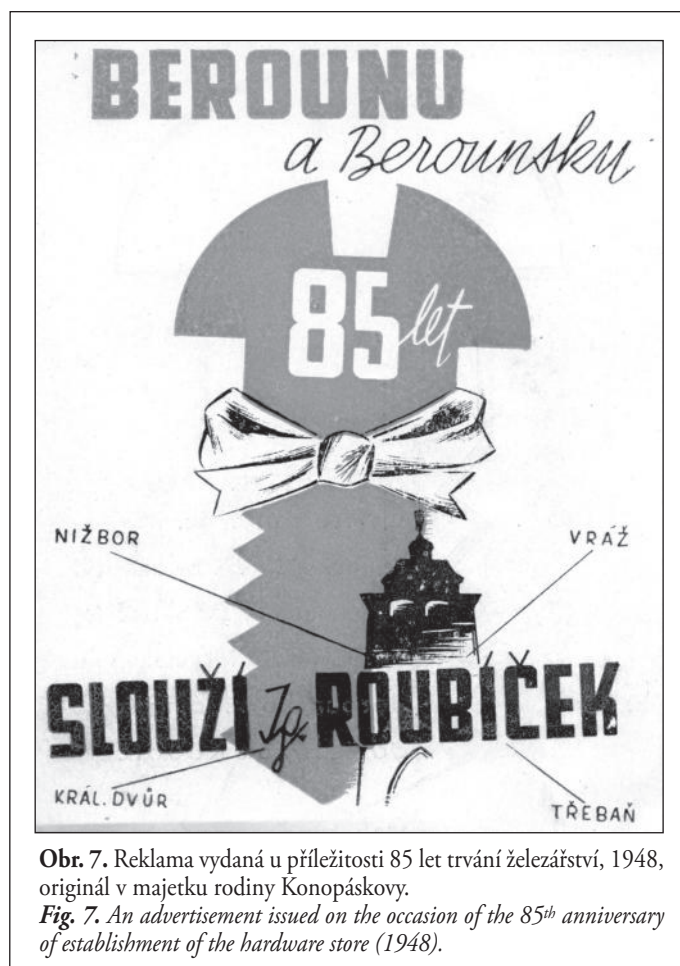
Dalšímu rozvoji společnosti zabránily únorové události roku 1948. Protože provozovala velkoobchodní činnost, podléhala znárodnění na základě zákona o organizaci velkoobchodu a znárodnění velkoobchodních podniků ze dne 28. dubna 1948. Kvůli ohrožení chodu výroby a hospodářského života získala nejdříve výměrem Ministerstva vnitřního obchodu několikačlennou národní správu. Zpětně k 1. lednu 1948 se pak stala součástí národního podniku Kovomat, národní podnik se sídlem v Praze, který sloučil firmy Ig. Roubíček, G. Landschurr Domažlice a Markus Popper Kralovice. V roce 1955 byla společnost Ig. Roubíček z moci úřední rozhodnutím Lidového soudu civilního v Praze zrušena a vymazána z obchodního rejstříku (SINE NOMINE 1).

Jenštejnský dům připadl do rukou státu, který vložil vlastnické právo národnímu podniku Kovomat, národní podnik v Praze II.,

Obr. 5. Fotografie železářství v Jenštejnském domě, 1956, Muzeum Českého krasu, p. o.; Berounská sbírka MČK-BČK/002-05-07/163002, Podsbírka fotografie, filmy, videozáznamy a jiná media, f 39.

Fig. 5. Photograph of the hardware store in the Jenštejnský House in 1956.

posléze přešlo na Středočeský obchod s potřebami pro domácnost se sídlem v Praze (později přejmenovaný na Domácí potřeby středočeský kraj se sídlem v Praze 1; SINE NOMINE 21). Železářství v přízemí domu zůstalo, byty v horních patrech stát pronajímal soukromým osobám, v roce 1965 se sem přestěhovaly expozice a kanceláře tehdejšího berounského okresního muzea. V roce 1986 zakoupil tehdejší zřizovatel muzea Okresní národní výbor v Berouně pro potřeby instituce sousední dům č.p. 88. Během následujících oprav došlo i na propojení s domem č.p. 87 (sine nomine 20).

10. Situace po změně poměrů v roce 1989

Po změně poměrů v Československu v listopadu 1989 nezažádal dosud žijící Georg Charles Kent v rámci restitucí o navrácení majetku, přestože o této možnosti věděl, protože udržoval korespondenci se svými bývalými společníky. V roce 1992 neprodloužil stát majitelům železářského obchodu nájemní smlouvu, tímto úředním aktem zrušilo 130 let trvající železářství. Prodejnu nahradily výstavní síň berounské Městské galerie a kanceláře pobočky Investiční a poštovní banky, a. s. Praha, která využívala také přízemí v sousedním domě č.p. 88. Po krachu banky v roce 2000 získalo berounské muzeum tyto prostory k užívání, později k nim připojilo i galerii (SINE NOMINE 20).

11. Roubíčkoví a jejich zastoupení ve sbírkách MČK

K velkému překvapení došlo při vyklizení půdy před plánovanou rekonstrukcí podkroví Ještejského domu v 90. letech 20. století. Uzavřená část půdy skrývala několik velmi zajímavých předmětů s velkou pravděpodobností z majetku rodiny Roubíčkových – skleněné negativy s rodinnými fotografiemi, dva zarámované portréty a kožené křeslo. Tyto nálezy putovaly do sbírek berounského muzea

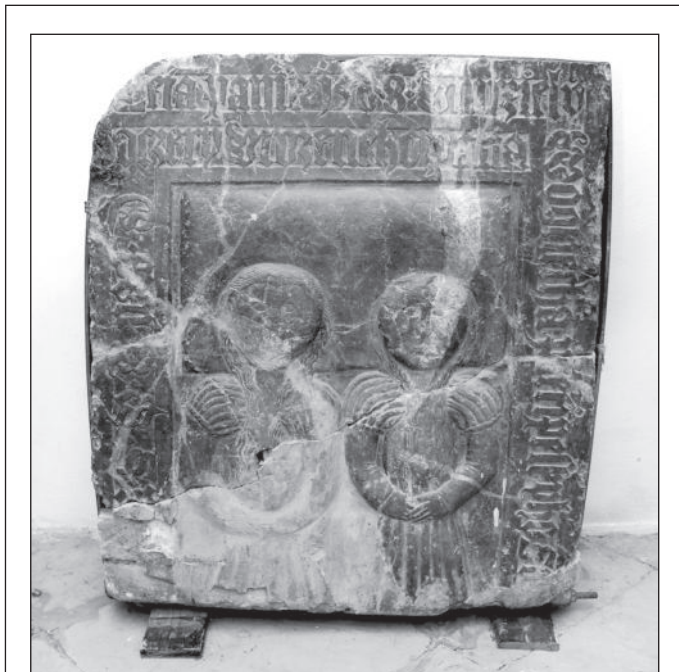
a výstavní prezentace se dočkaly v roce 2012 v rámci výstavy „Jenštejský dům v proměnách času“ uspořádané k 400. výročí napsu na renesančním portálu domu a ke 120. výročí založení berounského muzea (SINE NOMINE 20).

Samotný Rudolf Roubíček daroval muzeu renesanční kamenný náhrobek, který se dříve nacházel u studny na zahradě Jenštejského domu. Z náhrobní desky určené do interiéru kostela se dochovala jen horní polovina, zobrazuje dvě děvčata a nápis latinskou frakturou: *Léta páně 1568 umřely dcery urozeného pána Vojtěcha Pětipeského. Vojtěch Pětipeský z Chýš a z Egrberku sídlil v Libochovičkách (ves 10 km od Kladna). Se svou ženou Annou Charvátovou z Barnštejna († 1591) měl několik synů a dcery Barboru, Alžbětu, Annu, Marii, Kateřinu a Dorotu. V závěti datové 21. září 1568 se jeho sestřenice Anna Luníková z Vraního zmiňuje již pouze o dcerách Barboře, Kateřině a Dorotě. Možná vyhlášená kvalita místního kamene stála za objednávkou náhrobku, který na své místo z nějakého důvodu nedorazil (MAREŠ 2005, s. 11).*

Existence tohoto náhrobku mohla iniciovat i vznik jedné z nejstarších berounských pověstí O bílé paní v Jenštejském domě. Bílá paní bloudící domem je duchem služky popravené za to, že neuhlídala děti, které se utopily ve studni. K vidění je náhrobek v prvním patře muzea v chodbě vedoucí k pavlači (MEVALDOVÁ 1993, s. 28–30).

12. Epilog

Příslušníci židovské rodiny Roubíčků patří k neprávem k zapomenutým osobnostem spjatým s historií Berouna, zejména Hynek Roubíček se velmi významně angažoval v rodícím se berounském podnikání a je dalším důkazem jedinečné role židovských podnikatelů v našem městě. Svě jméno spojil i se založením a for-

Obr. 8. Fotografie renesančního náhrobku, daru Rudolfa Roubíčka Městskému muzeu v Berouně, Muzeum Českého krasu, p. o.; Berounská sbírka MČK-BČK/002-05-07/163002, Podsbírka historická, p. č. 460/96.

Fig. 8. Photograph of a Renaissance gravestone, donated by Rudolf Roubíček to the Town museum in Beroun.

mováním židovské náboženské obce města, jedné z nejdůležitějších židovských institucí. Mimochodem ve stejné době se v Berouně pohyboval ještě jeden Ignatz (Hynek) Roubíček, smíchovský podnikatel stejného jména tu vlastnil Panský mlýn (GARKISCH et al. 2006, s. 122).

Novodobá historie Jenštejského domu a s ní spojený příběh podnikatelské rodiny Roubíčků, paradoxně odráží celý pohnutý osud židovského obyvatelstva českých zemí.

Literatura

- GARKISCH M., TOPINKA J., TOŠNEROVÁ M., autorská spolupráce na druhé části JANOVEC J. (2006): *Historie a současnost podnikání na Berounsku a Hořovicku*. – Městské knihy: 1–207. Žehušice.
- JÁKL P. (2004): *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. – I. díl. Střední Čechy, Libri: 1–367. Praha.
- KOLEKTIV AUTORŮ (2003): *Soupis obyvatel židovské víry k roku 1793*. – Státní ústřední archiv: 1–443. Praha.
- MAREŠ P. (2005): *Albrecht Pětipeský z Chýš a z Egrberku: edice korespondence*. – Nepubl. diplomová práce FF UK: 1–427. Praha.
- MEVALDOVÁ H. (1993): *Berounské pověsti*. – Česká spořitelna Městský úřad: 1–48. Beroun.
- PAPÁČEK P. (1897): *O pivovarství v král. městě Berouně/Příspěvek k dějinám českého průmyslu*. – Nákladem Pivovaru právovárečného měšťanstva: 1–48. (s. l.).
- PĚKNÝ T. (2001): *Historie Židů v Čechách a na Moravě*. – SEFER: 1–720. Praha.
- TOŠNEROVÁ M. (2002): Jindřich Čížek z Jenštejna. – *Minulosti Berounska*, 5: 301–311. Státní okresní archiv. Beroun.
- TOŠNEROVÁ M. (Ed.), autoři BENKOVÁ I., GARKISCH M., TOPINKA J., TOŠNEROVÁ M. (2008): *Beroun*. – Nakladatelství Lidové noviny: 1–424. Praha.
- VÁVRA J. (1899): *Paměti královského města Berouna*. – Nákladem Emanuela Hojky: 1–488. Beroun.

Archivní položky, které postrádají jednoznačně určitého autora, jsou citovány jako SINE NOMINE s pořadovým číslem:

- SINE NOMINE (1): Státní oblastní archiv Praha (SOA), Krajský obchodní soud Praha (KOSP), Firemní spis Ig. Roubíček, A XXXII – 101, karton 1563.
- SINE NOMINE (2): SOA, KOSP, Firemní spis, Roubíček Ignatz, Jd IX, karton 475.
- SINE NOMINE (3): Archiv Židovského muzea v Praze (AŽM), Židovská náboženská obec Beroun (ŽNOB), Kniha členů, 1886, signatura 38125.
- SINE NOMINE (4): AŽM, ŽNOB, Gruntovní kniha hrobních míst 1886–1912, signatura 38 104.
- SINE NOMINE (5): AŽM, ŽNOB, Kniha členů berounské náboženské obce 1878–1912, signatura 38 131.
- SINE NOMINE (6): AŽM, ŽNOB, Pamětní kniha isr. nábo. obce Beroun, 1872–1877, signatura 38 124.
- SINE NOMINE (7): Národní archiv (NA), Matriky židovských náboženských obcí v českých krajích, Beroun N 1874–1977, <http://www.badatelna.cz/fond/1073/>.
- SINE NOMINE (8): NA, Matriky židovských náboženských obcí v českých krajích, Beroun OZ 1874–1944, <http://www.badatelna.cz/fond/1073/>.
- sine nomine (9): NA, Matriky židovských náboženských obcí v českých krajích, Tmaň N 1816–1876, Z 1811–1879, <http://www.badatelna.cz/fond/1073/> Soupis obyvatel židovské víry z roku 1783 rodinu Roubíčkových ve vsi Koněprusy neuvádí. Matriční záznamy židovské náboženské obce Tmaň dokazují, že v Koněprusích v usedlosti č. 29 bydlel obchodník Israel Roubíček spolu se svou rodinou. Narodilo se tu i několik jeho vnuků a vnuček. V pramenech se lze setkat s několika podobami příjmení – Raubitschek, Roubíček, Raubiček. Hynek není česká podoba jména Ignác (Ignaz).
- SINE NOMINE (10): Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv v Berouně (SOkA), Archiv města Berouna (AMB) – Průmysl, živnosti a obchod, 1862–1892, karton 450.
- SINE NOMINE (11): SOkA, AMB – Kniha smluv trhových 1849–1877, folio 84, i. č. 152.
- SINE NOMINE (12): SOkA, Okresní soud Beroun (OSB), Pozůstalosti, poručenství a opatrovnictví (173–230), 1897, karton 265.
- SINE NOMINE (13): SOkA, OSB, Věci pozůstalostní D (305–546) 1935, karton 569.
- SINE NOMINE (14): SOkA Beroun, Policejní přihlášky I., II.
- SINE NOMINE (15): SOkA Beroun, Sčítání lidu 1921, Soudní okresy Beroun – Hořovice, Beroun č. p. 81–135, 1921, karton 2.
- SINE NOMINE (16): SOkA, Židé na Berounsku – jmenné seznamy z r. 1941 pro deportační účely (Kopie materiálů Památníku Terezín), Kartotéka berounských Židů – Knihovna Okresního archivu v Berouně, XXII – 767.
- SINE NOMINE (17): Berounský obzor, orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické pro VIII. Obvod župy pražské, Ročník XXXIII/1935, č. 45 ze dne 8. listopadu, s. 3.
- SINE NOMINE (18): JAS, Rodinný obrázkový týdeník. V/1931, č. 40, ze dne 2. října 1931.
- SINE NOMINE (19): Muzeum Českého krasu, p. o. (MČK) – Korespondence, fotografie a písemnosti vztahující se k rodině Roubíčkové, originály v majetku rodiny Konopáskovy a Blechovy z Berouna, zapůjčily muzeu k digitalizaci a archivaci.
- SINE NOMINE (20): MČK – Libreto a obrazový materiál – výstava „Jenštejský dům v proměnách času“, ARCH H 578.
- SINE NOMINE (21): Katastrální úřad Beroun, Výpis z katastru nemovitostí obec Beroun, dům č. p. 87.